

Sygn. akt XVII Ka 840/16

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym – Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Jerzy Andrzejewski

Sędziowie: SO Dariusz Kawula

WSG Bartosz Stangierski /spr./

Protokolant: stażysta Anna Kujawińska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej P.w Poznaniu Alicji Małasiak

po rozpoznaniu w dniu 21 września 2016 r.

sprawy **M. S.**

skazanego wyrokiem łącznym

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego P.w Poznaniu

z dnia 17 lutego 2016 r. wydanego w sprawie sygn. akt (...)

1. utrzymuje zaskarżony wyrok w mocy;
2. zwalnia skazanego w całości od obowiązku uiszczenia na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Bartosz Stangierski Jerzy Andrzejewski Dariusz Kawula

Sygn. akt XVII Ka 840/16

UZASADNIENIE

M. S. był karany następującymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego P. (...)w Poznaniu z dnia 17 września 2013r. w sprawie (...)za przestępstwo z art. 226 § 1 kk popełnione w dniu 15 czerwca 2013r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem na okres 3 lat próby oraz karę 40 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda, przy czym postanowieniem z dnia 4 sierpnia 2015r. w sprawie (...)zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności i zaliczono na poczet tej kary 38 dni odpowiadające liczbie uiszczonych stawek dziennych grzywny oraz okres zatrzymania w dniu 15 czerwca 2013r.
2. Sądu Rejonowego P. (...)w Poznaniu z dnia 30 czerwca 2014r. w sprawie (...)za przestępstwo:
 - a) z art. 157 § 2 kk popełnione w dniu 8 listopada 2013r. na karę 1 roku pozbawienia wolności

b) z art. 62 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii popełnione w dniu 8 listopada 2013r. na karę 2 miesięcy pozbawienia wolności

c) z art. 190 § 1 kk popełnione w dniu 8 listopada 2013r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

d) z art. 226 § 1 kk i art. 190 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk popełnione w dniu 8 listopada 2013r. na karę 1 roku pozbawienia wolności, przy czym kary powyższe połączono i wymierzono karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, na poczet której zaliczono okres tymczasowego aresztowania od dnia 9 listopada 2013r. do 2 kwietnia 2014r.

1. Sądu Rejonowego P.w Poznaniu z dnia 30 czerwca 2015r. w sprawie (...)za przestępstwo z art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii popełnione w dniu 3 września 2014r. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności

Wyrokiem łącznym z 17 lutego 2016 r. Sąd Rejonowy P.w Poznaniu orzekł:

I. na podstawie art. 569 § 1 kpk w zw. z art. 85 § 1 i 2 kk i art. 86 § 1 kk łączy wymienione wyżej w punktach 1 i 3 wyroku kary pozbawienia wolności oraz wymienioną wyżej w pkt. 2 karę łączną pozbawienia wolności orzeczone wobec M. S. wskazanymi tam wyrokami i wymierza mu karę łączną 2 (dwóch) lat i 4 (czterech) miesięcy pozbawienia wolności,

II. na podstawie art. 63 § 1 kk i art. 577 kpk na poczet kary łącznej orzeczonej w pkt. I wyroku zaliczył 38 dni odpowiadające liczbie uiszczonych stawek dziennych grzywny orzeczonej w sprawie (...)oraz okres zatrzymania w tej sprawie w dniu 15 czerwca 2013r.; okres tymczasowego aresztowania od dnia 9 listopada 2013r. do 2 kwietnia 2014r. w sprawie (...)

III. na podstawie art. 624 § 1 kpk zwolnił skazanego od obowiązku uiszczenia na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Apelację od tego wyroku złożył obrońca oskarżonego zaskarżając przedmiotowe orzeczenie w całości. Zaskarżonemu wyrokowi apelujący zarzucił:

1. na podstawie art. 438 pkt 1 k.p.k. naruszenie przepisów prawa materialnego polegające na:

a. naruszeniu przepisów art. 53 § 1 i 2 k.k. poprzez ich niezastosowanie, a co za tym idzie nieuwzględnienie przy dokonywaniu wymiaru kary łącznej takich okoliczności jak: stopień społecznej szkodliwości czynów popełnionych przez M. S., motywacja i sposób zachowania się skazanego przed, w trakcie i po popełnieniu czynów zabronionych, rodzaj i stopień naruszenia ciężących na M. S. obowiązków, rodzaj i rozmiar ujemnych następstw czynów zabronionych, właściwości i warunki osobiste skazanego oraz jego sposób życia przed popełnieniem przestępstw, podczas gdy uwzględnienie tych okoliczności ma zasadnicze i podstawowe znaczenie dla wymiaru kary łącznej,

b. naruszeniu przepisu art. 86 § 1 k.k. poprzez zastosowanie zasady asperacji przy dokonywaniu wymiaru kary łącznej, podczas gdy w świetle okoliczności niniejszej sprawy, w tym w szczególności z uwagi na daleko idącą zbieżność przedmiotowo- podmiotową czynów objętych wyrokami podlegającymi łączeniu oraz wysoce istotną pozytywną prognozę kryminologiczną w stosunku do skazanego M. S., powinna zostać zastosowana zasada pełnej absorpcji, skutkująca wymierzeniem skazanemu kary pozbawienia wolności w wysokości najwyższej z wymierzonych kar jednostkowych,

c. naruszeniu przepisu art. 85a k.k. poprzez niewłaściwe jego zastosowanie w postaci zbyt pobieżnego odniesienia się do tych elementów zachowania skazanego, które mają pozytywny wpływ na wymiar kary, w tym zwłaszcza wzorowego zachowania M. S. podczas pobytu w Zakładzie Karnym, a zatem istniejącej pozytywnej w swej istocie prognozy kryminologicznej w stosunku do skazanego, a co za tym idzie nieuwzględnienia celów zapobiegawczych i wychowawczych kary względem do M. S.,

2. na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, polegające na a. art. 7 § 2 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodu z:

- opinii o osobie M. S. wydanej przez Zakład Karny we Wronkach, polegającej na naruszeniu reguł logicznego rozumowania, wiedzy oraz doświadczenia życiowego, które to naruszenie doprowadziło do wyprowadzenia błędnych wniosków ze wskazanego dowodu w postaci uznania, iż zachowanie M. S. w warunkach izolacyjnych, przejawiające się w regulaminowym wywiązywaniu się ze wszelkich nałożonych na niego obowiązków, posiadania zgodnych relacji z pozostałymi skazanymi, braku przynależności do nieformalnych struktur podkultury przestępczej oraz otrzymania licznych nagród, nie stanowi przesłanki wystarczającej do stwierdzenia, iż w stosunku do skazanego istnieje pozytywna prognoza kryminologiczną,

- akt postępowania karnego wykonawczego w sprawie wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego P. w Poznaniu, III Wydziału Karnego, z dnia 30 czerwca 2014 r. (sygn. akt: (...)), polegającej na naruszeniu reguł logicznego rozumowania, wiedzy oraz doświadczenia życiowego, które to naruszenie doprowadziło do wyprowadzenia błędnych wniosków ze wskazanego dowodu w postaci uznania, iż fakt, że w chwili wydania wyroku łącznego M. S. wykonał orzeczoną karę w niespełną połowę jej wysokości wpływa negatywnie na zasadność zastosowania zasady pełnej absorpcji, podczas gdy fakt czasu minionego od momentu rozpoczęcia wykonywania kary jednostkowej pozostaje bez jakiegokolwiek znaczenia dla wymiaru kary łącznej, okoliczność ta jest bowiem całkowicie niezależna od osoby skazanego oraz nie została w żaden sposób wyodrębniona przez ustawodawcę jako przesłanka wymiaru kary łącznej i jako taka nie powinna być przy wymiarze tej kary uwzględniana

b. naruszeniu przepisu art. 167 § 1 k.p.k. w zw. z art. 9 § 2 k.p.k. poprzez zaniechanie wszechstronnego wyjaśnienia wszelkich okoliczności niniejszej sprawy, czego wynikiem było również zaniechanie przez Sąd podjęcia inicjatywy dowodowej w zakresie przeprowadzenia z urzędu dowodu z wywiadu środowiskowego w odniesieniu do osoby M. S. oraz dowodu z przesłuchania skazanego, które to dowody stanowią jedyne środki umożliwiające wyczerpujące przeanalizowanie osobowości M. S., a co za tym idzie ustalenie okoliczności wpływających na wymiar kary.

W związku z powyższym skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie odmiennie co do istoty sprawy poprzez zastosowanie zasady pełnej absorpcji i orzeczenie względem skazanego kary łącznej w wymiarze 2 lat pozbawienia wolności, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie Sądowi Rejonowemu P. w Poznaniu do ponownego rozpoznania.

Sąd zważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna.

Zgodnie z art. 85 § 1 kk jeżeli sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu, sąd orzeka karę łączną. Z kolei § 2 wskazanego przepisu stanowi, że podstawą orzeczenia kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu, z zastrzeżeniem art. 89, w całości lub w części kary lub kary łączne za przestępstwa, o których mowa w § 1, przy czym jeżeli po rozpoczęciu, a przed zakończeniem wykonywania kary lub kary łącznej sprawca popełnił przestępstwo, za które orzeczono karę tego samego rodzaju lub inną podlegającą łączeniu, orzeczona kara nie podlega łączeniu z karą odbywaną w czasie popełnienia czynu (§ 3). Natomiast art. 86 § 1 kk wskazuje, że Sąd wymierza karę łączną w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając jednak 810 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności albo 20 lat pozbawienia wolności; karę pozbawienia wolności wymierza się w miesiącach i latach.

Przed przystąpieniem do merytorycznej analizy apelacji podkreślenia wymaga, że instytucja wyroku łącznego nie stanowi rodzaju premii dla przestępcy popełniającego większą liczbę przestępstw, lecz opiera się na założeniu, że samo wydanie wyroku powinno być ostrzeżeniem dla skazanego przed popełnieniem nowego przestępstwa (por. także postanowienie SN z dnia 23 listopada 2003 r., sygn. akt IV KK 295/02, opubl. w OSNKW 2004, poz. 7 oraz postanowienie SN z dnia 18 marca 1982 r., opubl. w OSNPG z 1981 r., nr 5, poz. 43). Obowiązkiem sądu jest zatem wydanie wyroku łącznego (art. 570 kpk) tylko, jeżeli zachodzą warunki do orzeczenia nim kary łącznej (art. 569 § 1 kpk), i po przyjęciu konfiguracji wyroków wedle reguł określonych w art. 85 kk. Wydając wyrok łączny, sąd orzekający powinien, zgodnie z art. 85a kk przede wszystkim mieć na uwadze cele zapobiegawcze i wychowawcze,

które kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. W zależności od okoliczności konkretnej sprawy kara łączna może być wymierzona przy zastosowaniu zasady absorpcji (co sprowadza się do pochłonięcia kary niższej przez karę wyższą) lub zasady kumulacji (dążenie do sumowania wymiaru poszczególnych kar). W orzecznictwie ugruntowana jest zasada, iż im bliższe są związki czasowe i rodzajowe pomiędzy zbiegającymi się przestępstwami, tym bardziej wskazane jest zastosowanie przy wymiarze kary łącznej zasady absorpcji, natomiast im związki te są odleglejsze, tym pełniejsze winno być zastosowanie zasady kumulacji. Z kolei pośrednia zasada asperacji z jednej strony pozwala uniknąć nieuzasadnionego premiowania sprawcy popełniającego kilka przestępstw, do czego prowadzi dyrektywa absorpcji oznaczająca w istocie wymiar kary za jedno z przestępstw pozostających w zbiegu oraz praktyczną bezkarność w zakresie pozostałych, a z drugiej strony pozwala uniknąć konsekwencji w postaci kumulacji dolegliwości wynikającej z orzeczonych kar jednostkowych, a tym samym naruszenia zasad racjonalności wymiaru kary i zasad humanitaryzmu stosowania kar i środków karnych. Oparcie wymiaru kary łącznej na zasadzie absorpcji lub kumulacji traktować należy zatem jako rozwiązanie skrajne, stosowane wyjątkowo i wymagające szczególnego uzasadnienia, a podstawową regułą wymiaru kary łącznej powinna być zasada asperacji („Kodeks karny. Część Ogólna. Komentarz” pod red. A. Zolla, tom I, Zakamycze 2004 r., art. 86 teza 30, str. 1137).

Ponadto zgodnie z ugruntowaną w orzecznictwie zasadą, na wymiar kary łącznej istotny wpływ ma zachowanie się oskarżonego w zakładzie karnym albo w środowisku, w którym znajduje się po prawomocnym skazaniu poszczególnymi wyrokami (por. wyrok SN z dnia 12.09.1985 r., sygn. II KR 245/85, opubl. w OSNKW 1986/5-6/39).

Przechodząc do zarzutów zawartych we wniesionej apelacji, należy stwierdzić, iż Sąd Rejonowy prawidłowo dokonał połączenia kar jednostkowych i kary łącznej wskazanych w punktach 1-3 zaskarżonego wyroku. Przy tym orzeczenie zawarte w pkt I-III orzeczenia nie budzi żadnych wątpliwości i nie wymaga korekty.

I tak, w pierwszym rzędzie należy zwrócić uwagę, że Sąd I instancji prawidłowo uznał, że czyny popełnione przez skazanego w sprawach opisanych w punktach 1, 2 i 3 wyroku podlegają łączeniu, albowiem wymierzono za nie karę tego samego rodzaju (pozbawienia wolności). Przy tym żadna z tych kar nie została w całości wykonana, gdyż kara 2 lat pozbawienia wolności orzeczona w sprawie (...) została wdrożona do wykonania w dniu 19 maja 2015 r. i kończy się 15 grudnia 2016 r., zaś pozostałe dwie kary podlegające łączeniu zostaną wykonane w następnej kolejności. Wskazania też wymaga, że żadne z czynów objętych podlegającymi łączeniu wyrokami nie został popełniony po dniu 19 maja 2015 r., a więc po wdrożeniu do wykonania wskazanej wyżej kary w sprawie (...).

Przechodząc meriti do zarzutów apelacji skonstatować należy, że wbrew twierdzeniom apelującego, na całkowitą aprobatę zasługuje również wymiar kar orzeczony przez Sąd I instancji w wyroku łącznym. Sąd Rejonowy był władny wymierzyć skazanemu karę w granicach od 2 lat (najniższa kara podlegająca łączeniu) do 2 lat i 9 miesięcy pozbawienia wolności (suma kar orzeczonych dwoma wyrokami). W ocenie Sądu Okręgowego i w tym zakresie nie zasługuje na aprobatę zarzut apelującego, iż Sąd I instancji nieprawidłowo zastosował zasadę asperacji przy połączeniu omawianych kar, wymierzając skazanemu karę łączną 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności, za czym również przemawiała odmienność rodzajowa wszystkich przedmiotowych przestępstw i ponad roczna różnica czasowa między nimi.

Podkreślenia również wymaga, że wbrew twierdzeniom apelującego iż przeciwko zastosowaniu zasady absorpcji w przypadku obu wyżej analizowanych realnych zbiegów przestępstw nie przemawiały warunki i właściwości osobiste skazanego oraz sposób jego życia przed popełnieniem tych przestępstw, jak również po ich popełnieniu, w tym w trakcie przebywania w zakładzie karnym, gdzie skazany ma generalnie pozytywną opinię, choć w zakładzie karnym prócz wielokrotnego nagradzania, był również jeden raz ukarany dyscyplinarnie. Mieć jednocześnie należało na uwadze wielokrotną dotychczasową karalność skazanego za przestępstwa, fakt, iż jest on osobą niepoprawną i zdemoralizowaną, która całkowicie lekceważy zasady porządku prawnego. Ze względu na wyżej wskazane okoliczności orzeczenie kary łącznej z zastosowaniem pełnej absorpcji naruszałoby unormowanie zawarte w art. 85a kk, gdyż trudno racjonalnie byłoby wytłumaczyć tak łagodne traktowanie, premiowanie sprawcy dopuszczającego się dotąd wielu przestępstw o znacznej w istocie społecznej szkodliwości czynu, wskutek czego nie można by było założyć,

że taka najniższa możliwa kara spełniała by cele wychowawcze i zapobiegawcze w stosunku do skazanego. Nadto, wymierzenie takiej kary skazanemu S. absolutnie nie byłoby trafne z punktu widzenia potrzeb w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa, gdyż dawałoby przeświadczenie o zbyt pobłażliwym traktowaniu przez wymiar sprawiedliwości sprawy wielu różnych i stosunkowo ciężkich przestępstw. Powtórzyć wreszcie należy, że orzeczenie kary łącznej nie musi przynosić skazanemu korzyści, to jest orzeczenia kary łącznej w wymiarze niższym od arytmetycznej sumy poszczególnych kar, czy też poprzez zastosowanie zasady absorpcji. Jak wskazano wyżej wymiar kary łącznej zależy od stopnia związku przedmiotowego i podmiotowego zbiegających się przestępstw, a nadto kluczowe znaczenie przy wymiarze kary łącznej ma wzgląd na prewencyjne oddziaływanie kary, w znaczeniu prewencji indywidualnej i ogólnej. W realiach niniejszej sprawy, trafnie więc Sąd Rejonowy zastosował zasadę absorpcji, albowiem nie ma żadnych podstaw, by „premiować” skazanego jako sprawcę więcej niż jednego przestępstwa poprzez doprowadzenie do sytuacji, gdy za jedno z przestępstw uniknąłby on praktycznie kary.

Wątpliwości Sądu odwoławczego nie wzbudziły również rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w pkt II i III zaskarżonego wyroku, gdyż wynikały one wprost z przepisów powołanych odpowiednio w wymienionych punktach wyroku (zwolnienie skazanego z kosztów sądowych, tak w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, jak i odwoławczym uzasadnione było brakiem po jego stronie majątku, dochodów i ograniczonymi znacznie możliwościami zarobkowymi w związku z pozostawaniem w warunkach izolacji więziennej).

Reasumując, Sąd Odwoławczy nie dopatrywał się żadnych podstaw, aby zmienić lub uchylić zaskarżony wyrok, w związku z czym utrzymał go w całej rozciągłości w mocy.

Bartosz Stangierski Jerzy Andrzejewski Dariusz Kawula